

CENT ANYS DE REVOLUCIÓ RUSSA

“El poble s’ho ha jugat tot a la carta d’uns desigs senzills però immensos”

Es reedita el llibre de John Reed, la crònica més apassionada de la lluita que va capgirar el món

SÍLVIA MARIMON
BARCELONA

“Només vam poder passar una setmana junts abans que caigués malalt. Estàvem terriblement contents d’haver-nos retrobat. El vaig trobar envellit i més trist i estranyament més dolç. La seva roba eren parracs. L’havia impactat tant el patiment i la misèria que l’envoltava que no volia res per a ell”, va escriure el setembre de 1920 Louise Bryant, que havia passat un autèntic calvari fins que es va poder retrobar a Moscou amb el seu marit, el periodista nord-americà John Reed. Però la felicitat de la parella no va durar gaire. Reed va morir el 17 d’octubre, amb 33 anys, i va ser enterrat a les muralles del Kremlin. Un any abans havia publicat una de les narracions més apassionades de la Revolució d’Octubre: *Deu dies que trasbalsaren el món*. Edicions de 1984 n’acaba de reeditar la traducció catalana, que es podrà aconseguir amb l’ARA Balears per 15 euros enviant un correu a promocions@arabalears.cat. Reed descriu com els bolxevics, al capdavant de treballadors, soldats, mariners i camperols, van conquerir el poder de l’estat rus. El llibre comença amb la introducció de Lenin: “Heus aquí un llibre que voldria veure publicat en milions d’exemplars i traduït a totes les llengües”. El desig del dirigent soviètic es va veure complert.

Reed, fill d’una família de l’alta burgesia nord-americana, era un periodista bregat –havia obtingut un gran reconeixement amb *Mèxic insurgent* (Edicions de 1984)– quan va anar a Rússia, per segona vegada, el setembre de 1917. Hi va ser fins al febrer de 1918 i va trigar dos mesos a escriure *Deu dies que trasbalsaren*

el món. “Així com els historiadors escorcollen fins i tot els detalls més anodins de la història de la Comuna de París, també un dia voldran saber què va passar a Petrograd el novembre del 1917, quin esperit animava aquell poble, com eren, com parlaven, com actuaven els seus cabdills. Pensant en tot això he escrit aquest llibre”, diu el poeta aventurer al prefaci del llibre.

Èxit de vendes

Deu dies que trasbalsaren el món va ser un èxit: al cap de tres mesos de ser publicat als Estats Units se n’havien venut cinc mil exemplars. “Va tenir un èxit espectacular des del moment que es va publicar, interessava als sectors populars, socialistes i revolucionaris, perquè volien saber com els bolxevics van aconseguir la revolució, però també el van voler els sectors dominants per preveure com podien evitar la revolució”, detalla el professor d’història de la UB Pelai Pagès.

Reed va empatitzar amb la revolució. “El poble s’ho ha jugat tot a la carta d’uns desigs senzills però immensos”, escrivia. Era un romàntic

La gran crònica de la Revolució Russa
Podeu aconseguir ‘Deu dies que trasbalsaren el món’ per 15 euros enviant un correu a promocions@arabalears.cat

que s’havia implicat en la lluita obrera als Estats Units. Anys abans de la Revolució d’Octubre havia escrit: “M’he convertit en un IWW [Treballadors Industrials del Món] i estic a favor de la dinamita”. Reed tenia una ploma arrauxada però, segons Pagès, era honest: “El llibre està escrit amb molta passió però el relat no se l’inventa sinó que està molt ben documentat amb fonts primàries”, diu l’historiador. “Les cròniques de Reed són notablement objectives amb un treball de camp sòlid”, afegeix el professor d’història de la UAB Josep Puigsech. El periodista havia viscut molts conflictes abans però és a Rússia on el seu compromís va anar més lluny: “La Revolució d’Octubre lliga amb el seu esperit aventurer com a periodista; amb el seu esperit a favor dels canvis socials en benefici dels sectors humils de la societat; amb la seva militància política en l’esfera marxista; amb la consciència que el model de trencament que s’està produint a Rússia implica un model de trencament revolucionari d’una profunditat social que no s’havia vist fins aleshores i amb

una projecció internacional mai vista”, assegura Puigsech.

Una visió des del carrer

Una de les grans aportacions de Reed és que dona el protagonisme al poble: “Aquesta és una perspectiva que li va donar molt poca gent. Altres obres destaquen molt més el paper dels bolxevics com si fossin ells els qui havien fet la revolució i és veritat que la van encapçalar i dirigir però sense les classes populars la revolució no hauria triomfat”, diu Pagès. Aquest apropament als obrers, camperols, mariners i soldats també permetia la lectura que la revolució es podia esdevenir a qualsevol lloc. De fet, quan Reed va emmalaltir de tifus a Rússia tenia la intenció de tornar al seu país per emprendre la revolució. No era del tot forassenyat: als Estats Units hi havia una gran conflictivitat social, el sindicalisme era important i hi havia sindicats molt bel·ligerants i combatius. Però tornar hauria significat la presó, perquè Reed s’havia involucrat massa en la revolució.

Un revolucionari més

El periodista va tenir accés als líders russos. Parlava amb Lenin, Trotski o Kàmenev. “Rússia va tractar a Reed com un revolucionari més”, diu Puigsech. La premsa occidental no va descriure la revolució amb el mateix entusiasme. “Existeix primer una desqualificació general, i després un boicot generalitzat de la premsa occidental a la Revolució Russa”, assegura Puigsech. “A partir

PREMI PHOTOESPAÑA. La fotògrafa Cristina García Rodero va ser guardonada ahir amb el premi PhotoEspaña 2017 a la millor trajectòria per haver esdevingut “un referent de la història de la fotografia espanyola contemporània”.

PERGAMÍ MEDIEVAL. La Generalitat va anunciar ahir que ha adquirit un pergamí medieval. El document és la còpia d'un precepte que el rei Carles el Calb va concedir a l'abat Guilarà del monestir de Sant Medir i Sant Genís l'any 844.

04

01. Manifestació a Petrograd (Sant Petersburg) l'octubre de 1917. 02. Stalin i Trotski amb altres líders comunistes. 03. La població manifestant-se a Petrograd. 04. Marxa de soldats a Petrograd. 05. El periodista John Reed. GETTY

la revolució es podia esdevenir a qualsevol lloc. De fet, quan Reed va emmalaltir de tifus a Rússia tenia la intenció de tornar al seu país per emprendre la revolució. No era del tot forassenyat: als Estats Units hi havia una gran conflictivitat social, el sindicalisme era important i hi havia sindicats molt bel·ligerants i combatius. Però tornar hauria significat la presó, perquè Reed s'havia involucrat massa en la revolució.

Un revolucionari més

El periodista va tenir accés als líders russos. Parlava amb Lenin, Trotski o Kàmenev. “Rússia va tractar a Reed com un revolucionari més”, diu Puigsech. La premsa occidental no va descriure la revolució amb el mateix entusiasme. “Existeix primer una desqualificació general, i després un boicot generalitzat de la premsa occidental a la Revolució Russa”, assegura Puigsech. “A partir de la segona meitat de 1918, i especialment el 1919, les notícies procedents de la Rússia revolucionària seran sistemàticament boicotejades”, afegeix l'historiador.

Cent anys després de la Revolució d'Octubre, què en queda dels ideals d'un moviment que volia canviar el món? La Unió Soviètica ha desaparegut, el comunisme ja no fa por al capitalisme, però Reed és un dels millors guies per entendre què va passar al 1917. “Reed explica com la intensitat d'un procés històric fa que el ciutadà anònim, i aparentment neutral, s'acabi implicant en

el procés que viu i evidencia el caràcter internacionalista d'aquella revolució”, opina Puigsech. Reed és l'únic nord-americà enterrat al Kremlin. A la seva tomba hi van col·locar la pancarta “Els líders moren, però la causa perdura”. “Les meves simpaties no eren pas neutrals durant la lluita. En contar la història d'aquells dies grans, però, he mirat de veure els fets amb els ulls d'un cronista conscient, interessat només a establir la veritat”, va escriure Reed. —

05

Altres mirades a la presa de poder bolxevic

Trotski des de l'exili

Lev Trotski (Ucraïna, 1877 - Mèxic, 1940) és un altre testimoni excepcional perquè és una de les figures més destacades de la Revolució Russa del 1917: va ser comissari d'Afers Estrangers de la Rússia bolxevic (1917-1918) i comissari de Guerra (1918-1925). No obstant això, quan escriu *Història de la Revolució Russa* ja l'han desterrat a l'illa de Prinkipo (Turquia). És molt crític amb l'estalinisme, que considera com una deformació de la Revolució de 1917. Durant el seu llarg exili, que acabaria amb el seu assassinat el 1940, també va escriure, entre altres obres, *La revolució traïda*.

La passió d'un fill de revolucionaris

Victor Serge (Brussel·les, 1890 - Mèxic, 1947) era fill d'una parella de revolucionaris russos de les dècades de 1860 i 1870 i va néixer a l'exili belga. Als 15 anys ja es va afiliar a la Jove Guàrdia Socialista belga. Va viure a la Barcelona de 1915 i va ser detingut a França. Va viatjar a Petrograd el febrer de 1919 i va treballar al Komintern com a periodista, editor i traductor. A *El Año I de la Revolución Russa: los primeros pasos de la dictadura del proletariado (1917-1918)* descriu el procés revolucionari i explica com obrers ansiosos de notícies li preguntaven: “Què espera el proletariat francès per prendre el poder?”

El diplomàtic francès seduït

El capità Jacques Sadoul era assessor militar del ministre francès de la Guerra i va ser enviat a Rússia l'any 1917 amb la intenció de mantenir aquest país al costat dels aliats durant la I Guerra Mundial. Sadoul afirma a *Cartas sobre la revolución bolchevique*, entre altres coses, que el poble rus vol sobretot la pau i que el govern bolxevic és molt més sòlid del que es pensa Occident. En contacte amb Lenin i Trotski, explica a la seva correspondència el dia a dia de la revolució. Sadoul es va convertir en un dels màxims defensors de la Revolució Russa i va ser un dels fundadors del Partit Comunista Francès.

El desencant de Pasternak

El doctor Zhivago no és una crònica periodística però la veu literària de Boris Pasternak trasllada el lector des de l'èpica de la revolució fins al desencant posterior. L'escriptor rus va viure un autèntic malson amb aquesta novel·la que ell defensava que era imprescindible per entendre el país que tan estimava. L'obra va ser utilitzada durant la Guerra Freda. La Unió Soviètica va prohibir-la i els Estats Units van pressionar perquè es concedís el premi Nobel a l'escriptor rus i van promocionar la novel·la perquè la consideraven crítica amb el comunisme.